

РІЗНОВИДИ ТЕОРЕТИЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ ЩОДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СУТНОСТІ ВИТРАТ У ДЕРЖАВНОМУ БЮДЖЕТІ

Єрмолов Андрій Олександрович
*студент кафедри фінансів імені С.І. Юрія
Західноукраїнського національного університету*

Економіка будь-якої держави не зможе діяти без правильно організованого процесу руху коштів між державою та виробничими структурами, державою та окремими суб'єктами, а також державою та окремими верствами населення.

Теоретичні підходи до трактування сутності видатків державного бюджету можуть включати класичний погляд, згідно з яким це витрати на утримання державних функцій, і сучасні концепції, які враховують інвестиції та соціальні аспекти для досягнення комплексного розвитку [2, с. 14].

Один із підходів – це функціональна класифікація видатків, де вони поділяються на сфери діяльності, наприклад, освіту, охорону здоров'я чи оборону. Інший підхід – економічна класифікація, яка розглядає видатки з точки зору їх впливу на економіку, такі як інвестиції чи споживчі витрати. Ці підходи допомагають розуміти, як розподіляються та спрямовуються кошти в державному бюджеті [5, с. 218].

Ключовий підхід до аналізу видатків зосереджений на їхньому внеску у досягнення стратегічних цілей держави, встановлення пріоритетів та оптимальному використанні ресурсів для підтримки соціально-економічного розвитку. Цей підхід передбачає ретельне обґрунтування і раціональне розподілення фінансових ресурсів для максимізації користі та досягнення сталого економічного зростання.

Цей підхід сприяє ефективному управлінню фінансовими ресурсами, враховуючи потреби та пріоритети сучасного суспільства. Він є необхідним елементом для досягнення сталого розвитку, оскільки дозволяє структурувати інвестиції в напрямках, які мають найбільший потенціал у сфері соціально-економічного прогресу та благополуччя громадян [3, с. 51].

Інший теоретичний підхід – це розгляд видатків у контексті циклічності економіки. Відповідно до цього підходу, державні видатки можуть допомагати згладжувати економічні коливання через стимулювання чи стримування економічної активності у різні періоди циклу. Такий підхід розглядає видатки як інструмент для забезпечення макроекономічної стабільності та зростання [4, с. 66].

Видатки – одна з визначальних сторін фінансової діяльності держави. Вони є безперервним використанням державою в особі уповноважених органів коштів бюджету та позабюджетних фондів, що визначені в актах про бюджет. Розмір видатків визначається державними завданнями, які закріплюють прогнози і цільові програми [1, с. 20].

Як вважають вчені, державні видатки мають сприяти стимулюванню наукових досліджень, розвитку технологій та підтримці інноваційних проектів. Такий підхід спрямований на забезпечення конкурентоспроможності економіки через розвиток нових ідей та технологій.

Видатки бюджету згідно з Бюджетним кодексом класифікуються за:

- функціями, для виконання яких потрібні видатки (функціональна класифікація);
- економічною характеристикою операцій (економічна класифікація);
- ознакою головного розпорядника коштів (відомча класифікація);
- бюджетними програмами (програмна класифікація).

Функціональна класифікація видатків дає змогу відстежувати динаміку зміни державних видатків різного функціонального призначення з метою їх аналізу і, таким чином, прогнозувати видатки на наступні роки.

В економічній класифікації видатки поділяються за предметними ознаками – заробітна плата, нарахування на заробітну плату, оплата комунальних послуг, усі види господарської діяльності, виплати населенню та інші категорії, що дозволяє виділити захищені статті видатків бюджету та забезпечує єдиний підхід до всіх розпорядників та одержувачів коштів. Видатки бюджету зведено в єдині економічні категорії, які поділяють на поточні, капітальні, нерозподілені видатки та кредитування з вирахуванням погашення.

Відома класифікація видатків відображає розподіл бюджетних призначень з головними розпорядниками коштів бюджетів. Метою відомчої класифікації видатків є оптимізація кількості головних розпорядників коштів бюджетів, поліпшення бюджетного планування та побудова чіткої, організаційно досконалої системи державного управління [6, с. 283].

Програмна класифікація видатків передбачає розподіл бюджетних призначень за бюджетними програмами, які систематизовані переліком заходів, спрямованих на досягнення загальної мети та їх виконання. Метою такого підходу є оцінка ефективності та результативності діяльності державних установ. Це обумовлено тим, що сучасний етап соціально-економічного розвитку держави потребує поглибленого розуміння ролі бюджету в економічній системі держави, прозорості та зрозумілості бюджету для громадянські, підвищення якості надання державних послуг та ефективного використання коштів бюджету.

Список використаних джерел:

1. Биховченко В.П. Управління видатками державного бюджету України. *Економічний вісник. Серія : фінанси, облік, оподаткування*. 2020. Вип. 4. С. 13–24.
2. Бойко В.В., Щодо питання класифікації видатків державного бюджету України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. С. 19–22
3. Латковський П.П. Правове регулювання бюджетного контролю в Україні : монографія. 2019. 268 с.
4. Овсянніков Є.С. Економічний зміст бюджетних видатків. *Сучасне правотворення: питання теорії і практики: матеріали міжнародної науковопрактичної конференції*. Дніпро, 2-3 червня 2019 р. Дніпро : ГО «Правовий світ», 2019. С. 66–68.
5. Чугунов І.Я. Формування видатків бюджету у системі соціально-економічного розвитку країни. *Економічний вісник університету*. 2016. № 28/1. С. 217–226.
6. Шевчук І.Л., Черепанова В.О., Ставерська Т.О. Бюджетна система : підручник. Харків, 2017. 283 с.